

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)

**Суми
Сумський державний університет**

УДК 398.91:821.111

ТРОПИ ЯК МЕХАНІЗМ СТВОРЕННЯ ОБРАЗНОСТІ В АНГЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЯХ І ПРИКАЗКАХ

А.В. Моїсєнко, І.Ф. Радченко

Комунальна організація (установа, заклад)

«Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області»

вул. Карла Маркса, 33, м.Шостка, Сумська область, 41100

gimn-shostka2015@ukr.net

Культура кожного народу є унікальною і неповторною. Це національне надбання, яке формується протягом століть і включає в себе риси, притаманні саме цієї нації, її традиції, літературні твори, історичну спадщину. Фольклор, народний епос є одним з елементів культури, що допомагає нам усвідомити національну самобутність народу.

Традиційно виділяють чотири фольклорні роди: народний епос, народна лірика, народна драма, народний ліро-епос.

Прислів'я та приказки відносяться до народного епосу. Це - стислі, переважно афористичні, художньо виразні вислови-спостереження про різні явища та життєві ситуації, унікальна галузь культури народу, що віддзеркалює національний склад мислення, втілює самобутні риси сприйняття дійсності. У фольклористиці прислів'я та приказки позначають терміном паремії.

Образність та експресивність в англійських пареміях створюється завдяки образотворчим засобам мови, до яких відносяться такі стилістичні засоби, як тропи. Їх суть полягає в зіставленні поняття, яке представлене в традиційному вживанні лексичної одиниці, з поняттям, яке передається цією ж одиницею у художньому мовленні.

Головна властивість тропів - яскраво характеризувати одне явище через інше на основі їх подібності. Тропи, як засоби створення стилістичної експресивності слова розглядалися багатьма вченими-мовознавцями.

Проблематикою дослідження тропів займалися такі вчені, як Гальперін І.Р., Кунін А.В., Потебня О.О., Мокієнко В.М., Виноградов В.В., Аліференко М.Ф., Смирницький А.І., Соссюр Ф., та інші.

Видатний український мовознавець О. Потебня визначав троп як «слово, вжитому в переносному значенні для характеристики будь-якого явища за допомогою вторинних смислових значень, актуалізації його внутрішньої форми» [1, с. 259]

Сучасний лінгвіст Мацько Л. І. вказує на те, що термін «троп» (грец. Tropos - зворот) і «фігура» (лат. Figura - образ, вид) позначають такі мовні явища, які мають між собою спільне і відмінне. [2, с. 1]

Кравець Л. підкреслює спрямованість тропів на «розширення словесного вираження образу, що включає суб'єктивний фактор сприйняття і відображення мінливої матеріальної субстанції». [3, с. 4]

Тропи виконують дуже різноманітні функції і мають свою класифікацію. До найважливіших образотворчих засобів мови відносяться такі тропи, як метафора, метонімія, повтори, порівняння, епітети і перифраз.

Виразні засоби, або фігури мови, до яких відносяться рими, алітерації, асонанс, не створюють образів, а підвищують виразність мови і підсилюють її емоційність за допомогою фонетико-стилістичних засобів.

Треба пам'ятати, що прислів'я і приказки мають як пряме, так і переносне значення. Саме тропи допомагають створювати двоплановість і образність сприйняття контексту англійських паремій.

Розглянемо декілька прикладів:

A drowning man will catch at a straw. (Хто потопає, той за косу хапає).

Метафора, яка представлена виразом “to catch at a straw” висловлює думку про те, що людина у скрутному становищі намагається використати будь-яку, навіть найменшу, можливість, щоб врятувати себе.

Порівняння використовуються для надання мові виразності та влучності:

As strong as a horse. (Дужий, як бик). As busy as a bee. (Зайнятий, як бджілка).

У прислів'ях та приказках певне місце займає метонімічний зв'язок між відчуттями та частинами тіла, проведення паралелі між органом і людиною. Дуже часто образна основа паремій в англійській мові представлена словами eyes (очі), head (голова), heart (серце), arm (рука), foot або leg (нога). Наприклад, у прислів'ях, де фігурує слово “head” (голова), говориться про людський розум; також це слово є уособленням самої людини.

Two heads are better than one. (Одна голова добре, а дві краще).

У переносному сенсі це опорне слово може використовуватися і для визначення лідерства, старшинства: Fish begins to stink at the head. (Риба починає смердіти від голови).

Епітет також має місце у структурі паремій, це троп лексико-синтаксичний, оскільки він виконує певні синтаксичні функції. Він необов'язково повинен мати переносне значення, але завжди відрізняється експресивною та емоційною оцінкою.

Наприклад: A black hen lays a white egg. (Чорна курка білі яйця несе).

За допомогою протиставлення епітетів “black hen”, “white egg” прислів'я підкреслює, що зовнішність може бути оманливою.

Одним із стилістичних засобів, які дуже часто зустрічаються в англійських пареміях є повтори (рефрени). Повторюватися можуть звуки, слова, морфеми.

Наприклад: No rains, no gains. (Не побігаєш - не пообідаєш).

A sound mind in a sound body. (В здоровому тілі - здоровий дух).

Повторення лексем “no”, “sound” в прислів'ях виконують функцію підсилення, підкреслюючи повчальний зміст паремій.

Вживання виразних засобів мови, таких як римування, асонанс, алітерація, надають пареміям більшої яскравості та експресивності.

Наприклад: After dinner sit a while, after supper walk a mile. (Після обіду трохи посиди, а після вечері більше походи). – Використання рими.

Do not trouble trouble until trouble troubles you. (Не чипай лихо, поки лихо тихе).

Where there is a will there is a way. (Де охота - там і робота). – Алітерація.

Good health is above wealth. (Найбільше багатство - здоров'я). – Використання асонансу, який досягається повторенням наголошеного голосного [e].

В роботі були досліджені і проаналізовані особливості вживання образотворчих та виразних засобів мови в 100 англійських пареміях.

Завдяки проведеному дослідженню, було зроблено висновок, що найбільш вживаним в англійських пареміях образотворчим стилістичним засобом є метафора (69%). На другому місці знаходиться метонімія (14%), на третьому – повтори (12%) і на четвертому – епітет (10%).

Серед виразних засобів мови на першому місці знаходиться алітерація (21%), на другому – асонанс (8%); і на третьому - рима (4%).

Список використаних джерел:

1. Потебня О. Естетика і поетика слова : збірник / Олександр Потебня; вступ. стаття, приміт. І. В. Іваньо, А. І. Колодної; пер. з рос. А. І. Колодної. - К. : Мистецтво, 1985. – 302с.
2. Мацько Л. І. Риторика. Тропи: [Електронний ресурс] / Л. І. Мацько. // Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/83114-tropi.html>
3. Кравець Л. Метафора та метонімія - два центри тропеїчної системи: [Електронний ресурс] / Лариса Кравець // Режим доступу: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine55-56-6.pdf>